

YTTRANDE

Datum
2026-02-19

Dnr
R 173-2025

1 (2)

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Yttrande över promemorian Polisens och Tullverkets användning av AI för biometrisk fjärridentifiering i efterhand (Ds 2025:32)

(Ju2025/02805)

Riksdagens ombudsmän (JO) har bjudits in att lämna synpunkter på promemorian. Utifrån de aspekter som JO i första hand har att beakta vill jag föra fram följande.

I artikel 26.10 första stycket i EU-förordningen om AI anges bl.a. att varje användning ska begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att utreda ett specifikt brott. Enligt utredningen behöver detta krav inte anges i den föreslagna lagen. Det föreslås emellertid ett krav på proportionalitet för att tillstånd ska få medges (3 §).

Det är inte helt klart hur dessa båda bedömningar förhåller sig till varandra, vilket kan behöva belysas ytterligare. Det skulle vidare tydliggöra systematiken i regleringen och främja en korrekt rättstillämpning om det direkt av författningen framgick att proportionalitetsbedömningen inte ersätter utan kompletterar kravet på absolut nödvändighet. Därutöver kan jag se ett behov av att det utvecklas vad som bör beaktas vid proportionalitetsbedömningen, exempelvis vilka brott eller brottstyper som kan motivera att ett tillstånd kan ges.

I mitt yttrande över promemorian Polisens användning av AI för ansiktsgenkänning i realtid (Ds 2025:7) uttalade jag att sådan teknikanvändning kan skapa en mer allmän känsla av övervakning hos befolkningen och att det inte framstår som otänkbart att enskilda kan komma att avstå från att utöva grundlagsstadgade rättigheter av rädsla för att han eller hon omfattas av ett tillstånd (se JO:s ärende med dnr R 40-2025). Den synpunkten måste anses göra sig gällande också beträffande detta förslag. Riskerna bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Yttrandet har beslutats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Rebecka Rynning har föredragit ärendet och byråchefen Nils Västberg har deltagit i beredningen.